

**Rector Et Concilium Academiae Fridericianae Buetzoviensis Sollemnia Natalium
Jesu Christi Religiose Sancteque Celebranda Cuius Indicunt Praemissa
Particula Octava Commentationis Qua Via Et Ratio Doctrinae Euangelicae De
Satisfactione Vicaria Iustitiae Diuinae A Christo Pro Hominibus Praestita Recte
Probandae Breuiter Delineatur**

Buetzovii: Typis Ioann. Gotth. Fritzii, [1780]

<https://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1830922289>

Druck Freier Zugang

Mkl *h*

3499

Landesbibliothek
Mecklenburg-Vorpommern
Günther Uecker

https://purl.uni-rostock.de/rostdok/ppn1830922289/phys_0001

DFG

entsäuer

zfb ME

05. Aug. 1999

Anth. h.
3499

0

RECTOR ET CONCILIUM
ACADEMIAE FRIDERICIANAE
BUETZOVIENSIS
SOLLEMNIA NATALIUM
JESU CHRISTI

RELIGIOSE SANCTEQUE CELEBRANDA
CIVIBUS INDICUNT

PRAEMISSA

PARTICULA OCTAUA COMMENTATIONIS
QUA VIA ET RATIO

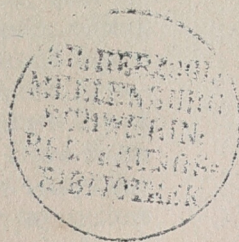
DOCTRINAE EUANGELICAE

DE

SATISFACTIONE VICARIA IUSTITIAE DIUINAE
A CHRISTO PRO HOMINIBUS PRAESTITA

RECTE PROBANDAE

BREUITER DELINEATUR.

BUETZOVII
TYPIS IOANN. GOTTH. FRITZII, SEREN. DVC. AVL.
ET ACADEM. TYPOGR.

1780

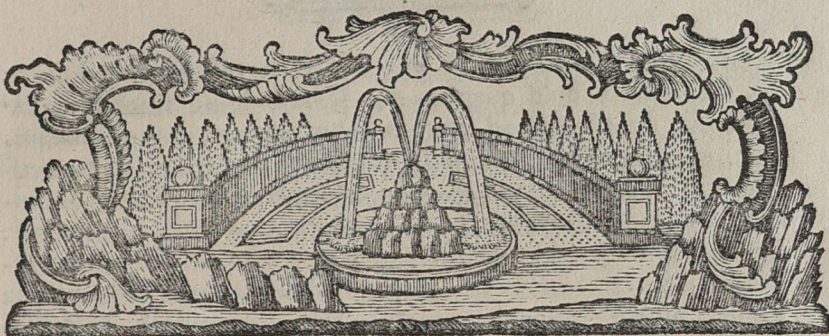
INSTITUTUM
ACADEMICUM FRIEDERICIANUM
BUELEOVENSIS
COLLEGIUM NATALIUM
JESU-CHRISTUM

THEOLOGICAE SANCTIOE CENTRALIA
CIVILIS RATIONIS
TRINITY
PRINCIPALIS OLYMPII (MAGNIFICENTIA)

PROFESSOR THEOLOGICAE
Johann Christianus pub.
Johann Christianus pub.
Johann Christianus pub.
Johann Christianus pub.
Johann Christianus pub.
Johann Christianus pub.
Johann Christianus pub.
Johann Christianus pub.
Johann Christianus pub.
Johann Christianus pub.

PROFESSOR THEOLOGICAE
Johann Christianus pub.
Johann Christianus pub.
Johann Christianus pub.
Johann Christianus pub.
Johann Christianus pub.
Johann Christianus pub.
Johann Christianus pub.
Johann Christianus pub.
Johann Christianus pub.
Johann Christianus pub.

Dies festi Vobis, Ciues Carissimi, publice Indicendi sunt, quibus ciuitas Christiana memoriam nati Jesu Christi sollemniter recolit. Horum sollemnium celebratio vt nobis salubris & ad animos nostros omnibus, quae inde proficisci possunt, solatiis gaudiisque perfundendos efficax sit: requiritur, vt consilium DEI benignissimum, quod sequutus voluit, vt filius ipsius vnigenitus in mundum veniret, & homo nasceretur, sancte meditemur. Jam in Scripturis sc. *non solum generatim* docemur, DEVM patrem misisse filium suum *seruatorem mundi*, 1 Joh. 5, 14. & vt nos homines *viueremus per illum* v. 9. atque esse doctrinam fide omnique acceptione dignissimam, quod Christus Jesus *venerit in mundum ad peccatores salute impertiendos* 1 Tim. 1, 15. *sed etiam speciatim*, quoad *modum* huius tantae rei a Christo praestandae, DEVM misisse

mississe filium suum ἱλασµὸν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡµῶν 1 Joh. 5. 10. Sed de eo, quid quantumque Jesus in hunc mundum a patre missus praestiterit ad salutem nobis peccatoribus parandam, & quanam notio isti ἱλασµῶ, qui Christo tanquam auctori tribuitur, subiicienda sit, in diuersas sententias abeunt isti, qui tamen communiter Scripturae s. auctoritatem sequi profitentur. Quare operae pretium facturi, neque rem ab instituto huius festi alienum acturi nobis videmur, si in veritatem doctrinae, qua ecclesia nostra euangelica illum ἱλασµὸν ita explicat, vt Jesum satisfactione vicaria iustitiae diuinae pro hominibus praestita DEVM placasse nobisque propitium reddidisse doceat, vterius inquiramus, & quod iam *septem* commentationis nostrae particulis tractauimus, hoc Programmate continuemus.

Vt autem eorum, quae nunc persequemur, cohaerentia cum superioribus statim cuius appareat; paucis eam declarabimus. Postquam vberimos maximeque salutares fructus, quos Scriptura s. perpesioni mortisque Christi diserte tribuit, exposueramus: coepimus in *nexum* inquirere; *quo istos fructus ex afflictionibus mortisque Christi prouenire* Scriptura S. nos doceat. Sed hanc partem commentationis quum aggredieremur, *ante omnia* docendum fuit, hanc totam quaestionem nequaquam, vti quidam recentiores praecipitanter iudicarunt, inter infructuosas speculationes esse referendam, sed multum utique referre, vt de *illo nexu* recte sentiamus, neque eum aliter, ac DEVS ipse nos docet, effingere sustineamus. *Deinde* quasdam *praemonitiones* de via & ratione, quae in hac disquisitione tenenda sit, praemittere consultum duximus; inter quas illa erat postrema, utile esse, si, antequam nostram sententiam de nexu inter mortem Christi & fructus in S. Scriptura ei tributos probare aggrediamur, compertum & quasi in conspectu positum habeamus, quibus in rebus aduersarii ecclesiae nostrae, & imprimis *Sociniani*, quoad hoc religionis caput a nobis disideant, & qualem connexionem mortis Christi cum salute nostra ipsi sibi effinxerint.

Ita-

Itaque in *particula* hujus commentationis *septima* breuem quandam delineationem totius Systematis *Socinianorum*, quatenus hunc religionis locum, de quo quaerimus, respicit, maxima ex parte iam tradidimus, nihilque restat, nisi vt, quid *Sociniani* doceant de *fide*, de *iustificatione*, de *munere Christi sacerdotali & regio* (hoc enim ordine eas doctrinas isti tractare solent) nunc, sicuti dicto loco promisimus, paulo dilucidius exponamus. Et, quoniam in Programmate superiori sententias, quibus *Socinianorum* Systema continetur, numerorum notis distinximus, ita hoc loco pergitur.

24. Jam, quum *nouum foedus*, quod DEVS per Iesum cum humano genere pepigit, *praeter praecepta & promissa* DEI perfecta per Christum patefacta & confirmata (de quibus hucusque vidimus) etiam *modum & rationem* comprehendat, quae nos illis praeceptis promissisque conformare debeamus (num. 13. 14.) sciendum est, *hunc modum* contineri *fide in Dominum nostrum Iesum Christum*, per quam & *promissa* ipsius animo complectimur, & porro *praecepta* eius *pro virili* exequimur. Haec fides & obedientiam nostram DEO commendatiorem gratioremque facit, & *obedientiae defectus*, modo ea sit vera ac seria, *supplet*, vtque a DEO *iustificemur*, efficit. Est autem haec fides, quam solam salus consequitur, non nudus assensus, quo Iesu Christi doctrinam veram esse agnoscas, sed *talis assensus* doctrinae Christi adhibitus, vt DEO per Christum *confidas*, proinde *voluntati illius exequendae*, vt *promissa consequaris*, totum te tradas; nam absque hoc fiducia, & absque fiducia assensus inanis est. Sed DEO per Christum *confidere* est DEO ita *confidere*, vt Christo, quem ille misit, & in cuius manu cuncta posuit, *simul confidamus*, ac porro *tum promissa* ab illo *proposita expectemus*, *tum praecepta* ab illo tradita *obseruemus*, hoc est, vt DEO *obtemperemus non in iis solum*, quae in lege per Moysen lata praecepit, & per Christum *abrogata non sunt*, verum etiam in iis omnibus, quae *praeter & supra legem* Christus tradidit.

didit. Itaque in *fide*, cui soli & in solidum salus adscribitur, seu, quam solam salus necessario consequitur, *obedientiam* comprehendendi censendum est. Neque huic sententiae aduersatur, quod Apostolus *Paulus* in quibusdam locis *fidem operibus opponit*: nam in illis *Paulus* de *operibus eiusmodi* agit, quae omnem legis transgressionem simpliciter excludunt; qualia opera cuique, si *per legem*, praesertim *ad vitam aeternam, iustificari* vellet, praestanda essent; verum *non de iis operibus*, seu *obedientia*, quam DEVS requirit, & *qua contentus est in iis*, quos *ex gratia* sua *iustificat*, & quibus *fidem ad iustitiam imputat*. Haec *obedientia sub Euangelio* ea est, vt a DEO pro filiis adoptati & filiali spiritu praediti (num. 17.) prout obedientes filios decet, nos geramus, ex animo *totisque viribus* ea, quae Patrem nostrum coelestem velle nouimus, facientes, & ne *vlla in re* eum offendamus, *omnem operam* dantes, id est, vt veterem hominem cum operibus ipsis exuamus, & *ab omni peccato anteacllo desistamus*, vtque non *secundum carnem* ambulemus, verum Spiritu opera carnis mortificemus; in summa nullius peccati habitu teneamur, omnibus vero christianis virtutibus praediti simus, ita vt, si quod delictum pietatis cursui interueniat, non id ex malitia, nec dedita opera, aut ex habitu & consuetudine vlla, sed ex naturae humanae quadam imbecillitate vel ignorantia aliqua fiat; quae quidem omnia Scriptura sub *poenitentiae* nomine completi solet; & quia talis *obedientia filialis ac liberalis* est, non seruilis, idcirco etiam *longe perfectiora* a liberis sub Euangelio *exiguntur pietatis officia*, quam *Lex* olim a seruis, quos duriter haberi par fuit, *exegit* exigereue potuit.

25. Vt autem ad eum modum DEO obtemperemus, id omnino *situm est in nostra potestate*, *accedente diuino auxilio* & *filiali illo spiritu*. (1) Primum enim certum est, *per Adami lapsum* haudquaquam hominis naturam ita *vitiata esse*, vt in *iis*, quae DEVS ab ipso, idque *sub poenae comminatione*, aut *praemii pollicitatione* requirit, obediendi vel non obediendi DEO liber-

libertate & arbitrio priuatus sit. Non negamus tamen, *assiduitate peccandi naturam hominum labe quadam & ad peccandum nimia procliuitate infectam esse; sed eam vel peccatum per se esse, vel talem esse negamus, vt homo vim sibi facere non possit diuino spiritu (num. 17.) hausto, & haftenus DEO obedire, quatenus ab ipso pro sua summa bonitate & aequitate exigit. Sunt quidem communiter in hominibus natura exiguae admodum vires ad ea, quae DEVS ab illis requirit, perficiendum; at, vt voluntatem suam flectere possint ad ea facienda, omnibus adest natura.* (2) Deinde, si accedat diuinum auxilium, nec vires deerunt ad ipsa opera, quod DEVS nulli denegat ex iis, quibus voluntatem suam patefecit. Hoc auxilium diuinum est duplex, exterius & interius. Exterius sunt illa ingentia Noui Foederis promissa & minae, quorum tamen promissa vim habent longe maiorem. Vnde etiam, quod sint noui foederis longe praestantiora promissa, longeque maior illius gratia, quam veteris: *facilius est sub nouo, quam sub prisco foedere voluntatem DEI facere; quamuis haec sub nouo longe sit perfectior; neque enim nunc seruiliter habemur, sed liberaliter.* Interius auxilium est id, quum a) primo DEVS in cordibus fidelium, quod promissit, magis magisque per Spiritum suum inscribit & obseignat, vtque promissi diuini peculiari quodam gustu afficiantur, facit. b) Deinde, quum per eundem spiritum tum menti eorum pietatis officia clarius ostendit, eamque prudentia, in rebus praesertim difficilioribus, instruit, tum voluntati immediate ardorem quandam ad pietatem strenue exercendam inspirat, & affectuum eam impediendum violentiam reprimat, ac segnitiam tollit, atque animum stimulis quibusdam sacris ad virtutum actiones excitat.

26) *Hac fide in Christum hucusque descripta, quae dicto modo in nostra potestate est, iustificationem consequimur, id est, vt nos DEVS pro iustis habeat, seu, ita nobiscum agat, ac si iusti & innocentes fuissetus. Id vero ea ratione sub nouo foedere*

dere facit, vt nobis & peccata remittat, & nos vita aeterna donet. Sine hac fide in Christum nemo prorsus iustificatur. Verum id de eo tempore intelligendum est, quo Christus patefactus est: de quo tempore etiam illa Petri verba Act. 4, 12. accipienda sunt: non esse nomen sub coelo datum hominibus, per quod nos seruari oporteat, nisi nomen hoc Iesus. Nam, quod attinet ad tempus, quod Christi patefactionem antecessit, id de eo affirmari non potest. Etsi enim omnes, qui vnquam in DEVM crediderunt, ob fidem iustificati sunt, (vt ex Hebr. XI. aperte colligi potest) nihilominus tamen non per fidem in Christum fuerunt iustificati, sed simpliciter per fidem in DEVM. Nam, etsi quicumque per fidem in Christum iustificantur, iustificantur etiam per fidem in DEVM; siquidem per Christum in DEVM credimus: non tamen contra. Adde, quod ne ista quidem iustificandi ratio per fidem in DEVM, non seruata simul lege, in foedere per Moysen dato fuit comprehensa; verum ab ipsa DEI gratia mere pependit; at nunc iustificandi ratio per fidem in ipso foedere continetur; vnde Apostolus ait Gal. 3, 22. seq. fidem venisse per Euangelium.

27) Sic, quemadmodum hucusque breuiter descripsimus, explicant Sociniani munus Christi propheticum, quod in eo constiterit, quod ille absconditam voluntatem DEI perfecte manifestauerit, eamque tum vitae innocentia, tum miraculis, tum morte sua confirmauerit & sanxerit, nempe voluntatem DEI, quae contineatur nouo foedere, quod comprehendat tum praecepta & promissa DEI perfecta, tum rationem, qua nos & praeceptis & promissionibus conformare debeamus, id est, fidem, qua iustificationem consequamur. Sequitur, vt, quemadmodum isti munus Christi sacerdotale & regium describant, breuiter exponamus.

Quaquam Christus, quum in terris ageret, & ante mortem suam virumque munus aliquatenus simul gessit, quantum quippe per naturae mortalis conditionem fas fuit: at in morte
tamen

tamen demum victimam proprie egit (quomodo hanc phrasin Sociniani intelligant, & incautum lectorem ea fallere studeant, mox luculentius apparebit) & in coelum ascendens continua serie sui oblationem pro nobis peregit, & coram DEI vultu tanquam Sacerdos apparuit: quae oblatio & apparitio adeo fuit DEO grata & accepta, adeoque efficax, vt ipsi Christo omnem nos seruandi potestatem dederit, nostrumque Regem & Capus super omnia fecerit; proindeque hoc ipso nobis salutem contulerit; diciturque Christus Sacerdos, & sacerdotale ei munus tribuitur, vt appareat, eum ex DEI gratia Regem esse, &, quaecunque ex regio eius munere in nos defluant, bona, eorum fontem vnicum esse DEI gratiam. (Sic iam apparet, Socinianos munus Christi sacerdotale & regium ita arcte coniungere, imo confundere, vt proprie pro vno eodemque habeant, & saltem ratione quadam cogitandi distinguendum censeant; de quo mentem suam adhuc apertius sic declarant: quemadmodum Christus pro regio munere potest nobis in omnibus nostris necessitatibus subuenire, ita pro munere sacerdotali subuenire vult, ac porro subuenit, atque haec illius subueniendi seu opis afferendae ratio sacrificium eius appellatur. Quibus etiam hoc addunt: administrationem regni, quam Christus gerat, ideo vocari munus sacerdotale, quoniam Christus regimen exerceat secundum misericordiam, quae in ipso commoueatur recordatione afflictionum, tentationum, mortisque toleratarum, in quibus nostri per omnia similis factus fuisset Hebr. 2, 17. 4, 15.) Sed, quoniam tum sacerdotibus V. T. tum Christo tanquam sacerdoti propria quaedam in Scriptura S. tribuuntur, quibus tanquam characteribus sacerdotium cernatur: viderunt Sociniani se explicationem Sacerdotii Christi quodammodo ad istos characteres accommodare debere, nisi velint in reprehensionem incurrere, quod vsum loquendi biblicum plane deserant. Itaque etiam hanc explicationem afferunt. Munus Christi sacerdotale in eo est, quod non solum in his terris agens preces & supplicationes pro

b

se

se & pro nobis DEO obtulerit; sed etiam sese pro nobis sanctificauerit, & victimam dederit fuso pro peccatis nostris proprio sanguine (quae vero Socinianorum mens sit in adhibendis his phrasibus, iam ex num. 19 - 23. intelligi potest, & deinceps planius fiet) & sic per sanguinem proprium, reuocatus a DEO in vitam & immortalis effectus, in sancta illa coelestia introiuerit, & sese DEO obtulerit, coram vultu eius perpetuo apparens & interpellans pro nobis: qua vnica sua oblatione aeternam omnibus in se credentibus redemptionem, & a peccatis liberationem inuenit: Haec de Christo dicuntur propter comparisonem & similitudinem cum pontifice legali, quod, quemadmodum in prius foedere summus Pontifex ingressus in Sancta Sanctorum ea, quae ad expianda peccata populi spectarent, perficiebat; ita Christus nunc penetrauit coelos, vt illic DEO appareat pro nobis, & omnia ad expiationem peccatorum nostrorum spectantia peragat.

28) Jam, quoniam Sociniani ipsi non possunt non fateri Christo expiationem peccatorum nostrorum in Scripturis S. tribui, sed tamen, vt sibi in Systemate suo constent, illam expiationem a Christo in coelis fieri comminiscuntur: videamus, quomodo hanc totam rem explicent.

(1) *Expiatio peccatorum*, quae Christo tribuitur, est a poenis, quae peccata sequuntur, tum temporariis tum aeternis, & ab ipsis etiam peccatis, ne eis seruiamus, liberatio.

(2) *Hanc expiationem* Jesus in coelis peragit a) primum, dum a peccatorum poenis nos liberat virtute mortis suae, quam pro peccatis nostris (id est, non tanquam poenam pro nobis DEO soluendam, sed, quia peccata nostra aliquo modo in causa fuerint, cur Christus mori debuerit) ex DEI voluntate subiit. (Sed quomodo Christus virtute mortis suae nos a peccatorum poenis liberat?) *Victima* enim (ita pergunt) tam pretiosa, tantaque Christi obedientia perpetuam coram DEO vim habet, nos, qui in Christum credimus, & Christo commortui sumus (nempe non imputatiue sed figurate) ne peccatis viuamus, a peccatorum poenis

nis

nis defendendi. (Sed, quomodo intelligunt *Sociniani* hanc totam locutionem: *victima tam pretiosa* cet.? Id sibi volunt: Christus ex consilio diuino morti se tradidit & mactari se passus est ad omnia illa *commoda* hominibus paranda, quae num. 19. & 20. exposita sunt. Sic Christus *victimam* se dedit. Haec *victima* & haec tanta eius *obedientia* DEO ita grata & accepta fuit, ut Christum in coelos assumserit, regem nostrum & caput super omnia constituerit, eique *omnem nos seruandi potestatem* dederit, & usque ad consummationem regni permiserit: hoc sensu *illa victima perpetuam coram DEO vim habet* nos a peccatorum poenis defendendi, & sic Christus *virtute mortis suae* (quae praeterea aliam quoque *efficaciam* ad homines emendandos habet, num. 19.) a peccatorum poenis nos liberat.

b) Porro, dum *potestate sua*, quam a patre plenam & absolutam consequutus est, *perpetuo nos tuetur*, & *iram DEI*, quae in impios effundi consuevit, *intercessione sua* a nobis arceat; quod Scriptura *interpellationem pro nobis* appellat.

c) Deinde ab ipsorum peccatorum *seruitute nos liberat*, dum nos *sibi mancipat partim morte* itidem *illa sua*, quam pro nobis perpeffus est (nempe id volunt, Christum nos sibi mancipare morte sua, dum summo suo erga nos amore toleranda morte acerbissima nobis demonstrato ita nos ad se conuertit tantamque fiduciam erga ipsum in nobis excitat, ut nos ei totos tradamus cf. num. 19. 20.) *partim* in sua ipsius persona nobis ostendendo, quid consequatur is, qui a peccando desistit, *partim* etiam alia ratione nos hortando & monendo, nobis opem ferendo; ac interdum castigando; eoque ipso, dum nos a peccatis abducit, etiam ab aeterna peccatorum poena nos liberat; qui enim a peccando desistit, is etiam ab aeterna poena ex decreto diuino fit immunis.

d) Jam, si quaeras, *annon Christus fuerit Sacerdos antequam in coelos ascenderit*, praesertim, quum *crucifixus* penderet: respondent: erat quidem *etiam in terris agens & in cruce*

b 2

pen-

pendens Sacerdos Christus. Nam, preces & supplicationes obtulit DEO & pro se & pro nobis, seseque sanctificavit in victimam DEO, & ius habuit intrandi in sancta illa coelestia. Sed, ut coelestem sacerdotem, sicut & regem, in coelis re ipsa ageret, utque in illo coelesti sacrario DEO se offerret, & coram vultu eius appareret semper vivens ad interpellandum pro nobis, mortale eius corpus consummandum fuit: quo consummato & ipsius sacerdotium consummatum est. Nam aperte Scriptor divinus testatur Hebr. 8, 4. si in terris esset Christus, eum ne sacerdotem quidem futurum. Praeterea, quum idem auctor testetur, Christum fratribus similem per omnia esse debuisse Hebr. 2, 17. ut misericors fieret & fidelis pontifex in iis, quae ad DEVM, ad expiandum peccata populi: perspicuum est, quamdiu Christus fratribus similis per omnia, id est, in afflictionibus & morte non erat, tamdiu adhuc consummari debuit. Atque ad eum modum perpassiones & ipsa mors Christi non erat sacrificium ipsum expiatorium plenum illud & perfectum, verum via quaedam & praeparatio ad illud peragendum, seu quaedam eius inchoatio.

e) Expiatio peccatorum sub nouo foedere plurimum distat ab expiatione peccatorum sub vetere, estque longe praestantior, id vero tribus potissimum de causis. Prima est, quod sub nouo foedere peccata expiantur non solum per imprudentiam & infirmitatem admissa, verum etiam grauisima. Secunda vero causa est, quod sub nouo foedere ea est expiatio, ut non solum poenas temporarias, verum etiam aeternas amoveat, & loco poenarum aeternam vitam in foedere promissam iis, quorum peccata fuerint expiata, afferat. Tertia denique causa, quod Christi sacrificium & oblatio in animum penetrat, & homines DEO in perpetuum sanctificandi vim habet. Quae omnia in expiatione sub prisco foedere secus se habuerunt.

f) Denique, quum Scriptura Rom. 8, 34. Hebr. 7, 25. ubi agit de munere Christi sacerdotali, commemoret ipsum pro nobis interpellare, etiam hoc recte explicandum est. Quum igitur

igitur Scriptura testatur *Christum pro nobis interpellare*, id *non propterea* fit, ac si ille *preces pro nobis ad DEVM proprie* fundat; hoc enim simul non consistit cum perfecta eius potestate, quam DEVS ei re ipsa concessit; *verum eo fit, quod ea*, quae Christus in peccatorum nostrorum remissionem ex DEI voluntate facit, *similitudinem* quandam *precum* habeat, *quatenus* DEVM ad dandam nobis peccatorum veniam vehementer impellunt, & in ea nobis concilianda efficacissima sunt; quo loquendi modo tanto libentius vititur Scriptura, ut *mentibus nostris infigatur* prorsus, *potestatem* omnem, quam Christus habeat, *non ex sese habere*, verum *DEI patris dono*, & ita eum omnia opera efficere, *ac si non ipse, sed DEVS precibus illius motus* ea efficeret.

29) De *regio Christi munere* quid sentiant Sociniani, qui illud, ut vidimus, cum sacerdotali re ipsa pro eodem habent, plura praeter ea, quae iam indicauimus, afferre a proposito nostro alienum est.

Ex hac tota *systematis Socinianorum delineatione*, quam *quoad caput religionis biblicae de efficacia perpassionum mortisque Christi*, & *doctrinas* cum illo capite *propius connexas* quam fieri potuit breuissime tradidimus, iam luculentius apparere poterit, quid Sociniani de *connexione afflictionum mortisque Christi cum salute nostra* vere sentiant. Quum Sociniani biblia & imprimis nouum testamentum pro reuelatione diuina agnoscant, non est mirum, eos in omnibus sententiis biblicis, quae de efficacia mortis Christi aliquid enunciant, quoad voces phrasisque biblicas nobiscum consentire, iisdemque verbis nobiscum uti posse; quod etiam studiosissime facere solent, quo perfacile incautos fallunt. Itaque *non solum* omnes istas sententias biblicas, quae *fructus mortis Christi ipsos*, quibus scopus eius proprie continetur, *diserte* indicant, e.g. Christi sanguinem esse fustum *ad remissionem peccatorum nostrorum, sed etiam illa effata* Scripturae S. quibus *connexio mortis Christi cum illis fructibus pro-*

pius ostenditur, concedunt. Sic quoad has posterioris generis sententias nobiscum iisdem verbis & phrasibus loquuntur; confitentur Christum *mortuum esse pro nobis* (imo non detrectant nobiscum Christum *victimam pro nobis succedaneam* vocare) mortuum esse *pro peccatis nostris*, eum *peccata nostra tulisse*, nos a Christo esse *redemptos* (imo nec *pretium redemptionis* ab ipso impensum esse negant) Christum esse *Mediatorem* inter DEVM & homines, mediatorem noui foederis; eum *nos DEO reconciliasse*; DEVM proposuisse Christum *propitiatorium* & misisse eum *ἱλασμον* seu *propitiationem* pro peccatis nostris; Christum esse summum *Sacerdotem* nostrum, qui *se pro nobis DEO obtulerit*, pro nobis *interpellet* apud DEVM, & *peccata nostra expiet*. Omnes has phrasas biblicas lubentissime adhibent, sed attendendum est, *quo modo eas intelligant*, & reperietur, eos notiones iisdem subiicere plane diuersas ab illis, quas nostra ecclesia pro veris habeat.

Huc nempe redit omnis opinio *Socinianorum de efficacia mortis Christi*. DEVS, qui nulla necessitate essentialis cuiusdam iustitiae punitivae tenetur, vt peccata non possit non punire, sed, qui iuste etiam ex mera gratia peccata condonare potest, decreuit omnibus iis inter homines peccatores peccata remittere, & vitam aeternam donare, id est, iustificare eos, qui fiduciam in hac clementia & liberalitate DEI collocantes respiciant, & in posterum DEO pro virili obediant. Jam, quamuis etiam per omnia ista secula, quae Christi patefactionem antegressa sint, omnes ii, qui dicto modo respuerint, iustificati sint: tamen per istud tempus voluntas DEI de ratione homines iustificandi abscondita mansit, neque promissio de illa in prisco isto foedere per Moysen patefacto comprehensa fuit; quare iustificatio illorum, qui tempore veteris testamenti respuerunt, *ex mera DEI gratia* pependit, *neque iis ex pacto & foedere* obtigit; praeterea priscum illud foedus tum praecepta tum promissa admodum imperfecta continuit. Itaque suo tempore DEVS Christum misit ad patefaciendam suam voluntatem absconditam, quae

110110

nouo foedere contineatur, quod *tum* promissa & praecepta perfecta comprehendit, *tum* rationem veram, qua iustificamur, seu fidem in Iesum Christum, id est fiduciam in DEO per Christum collocatam & obedientiam tantam, quanta ex tali fiducia nasci potest. Jam *ad id*, vt hoc nouum foedus confirmaretur & sanciretur, *atque nos* ad illam *fiduciam* obedientiam perducemur, & sic iustificationem obtineremus, *inprimis* etiam *mors Christi*, eaque cum tot tantisque afflictionibus coniuncta, *necessaria fuit* & *variā magnamque efficaciam habuit*. Nam 1) Christus morte illa *doctrinam* suam de nouo foedere tanquam testis constans *confirmavit*; & hoc iam mouere nos potest debetque ad fidem ei habendam. 2) mortuus est, vt *deinceps resurgere* potuerit; sed quantum valeat haec eius resurrectio ad fidem ipsi habendam, & quanta incitamenta ad virtutem Christi quae imitationem praebet, vide num. 20. 3) Christus morte illa & afflictionibus toleratis multo magis iam *nostri misereri potest*; hoc iterum valet ad excitationem fiduciae nostrae in eo collocandae. 4) *tanto amore erga nos*, quem in morte Christi *tum hic, tum DEVS ipse* demonstravit, *trahimur ad Christum*, & DEO mutuo amore in eum excitato *reconciliamur*. 5) *tum exemplum Christi*, quod nobis in suscipiendis afflictionibus praecauit, *tum exitus* exoptatissimus, quem eius calamitates habuerunt, *tum misericordia Christi*, quam *tantas miseriae expertus* didicit, & qua nobis subuenire vult, vehementer nos *mouent*, ne deterri a pietatis cursu nos *patiamur*, si *similes afflictiones* nobis subeundae sint. 6) quod Christus *talem mortem subiit ad tanta bona* nobis paranda, adeo *gratum DEO fuit*, vt ei *summam potestatem dederit*, qua tanquam misericors Sacerdos nobis subueniat, vt nos *ad illam fidem* perducamur, a poenis peccatorum *liberemur*, & *vitam aeternam* consequamur. En, quae sit *efficacia mortis Christi*, eiusque cum nostra salute *connexio ex mente Socinianorum*.

Ex his iam apparet, nihil effici, neque satisfieri Socinianis in probanda doctrina ecclesiae nostrae *de mortis Christi efficacia*,
si,

si, quod non pauci faciunt, effata biblica tantummodo vti sonant, tanquam testes excitemus, quibus doctrinam nostram testatam fieri existimamus, nisi simul illa dicta rite explicemus, & interpretationem nostram veram, *Socinianorum* autem aliorumque aduersariorum falsam esse demonstramus. Hanc igitur rationem & viam nos ipsi in hac disquisitione grauissima sequi studebimus, quam proxima opportunitate DEO auxiliante continuabimus.

Nihil enim amplius iam adicere licet, nisi vt Vos, Ciues Carissimi, breuiter quidem, at serio & ex ardenti Vestrae felicitatis studio cohortemur, vt his diebus festis, quibus sollempniter annunciatum ille λόγος πιστὸς καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος, Jesum venisse in mundum ad peccatores salute impertiendos, in meditationem huius doctrinae, quae sola nos plene consolari animumque tranquillare potest, omni studio incumbatis. Inuestigate duce Scriptura S. veras causas, quare ad parandam salutem nostram *aduentu Filii DEI in has terras* opus fuerit. Reperietis, si recte quaeratis, Christum ideo potissimum carnis & sanguinis nobiscum participem fieri oportuisse, vt mori posset, & morte sua cruenta poenas, quas homines iustitiae diuinae debuerant, pro ipsis persolueret, atque ita efficeret, vt DEVS iam haud refragante iustitia sua perfectissima, cuius & infinitae benignitatis admirabile quoddam temperamentum in restauratione salutis nostrae per Christum facta conspicuum fuit, posset velletque omnibus, qui coniunctionem cum Christo per fidem amplectantur, veniam peccatorum aeternamque beatitatem largiri. Haec si recte a Vobis cogitata fuerint, & admissa Spiritus S. efficacitate in animum Vestrum penetrauerint, vt impellamini dolentes de peccatis Vestris eaque detestantes ad Christum tanquam ad asyllum confugere; si ita hoc festum Christi natalitium celebraueritis: o Vos felices; sic enim ipsi experiemini omnia in Jesu cumulatissime reperiri, quaecunque expectari possunt a Seruatore exoptatissimo.

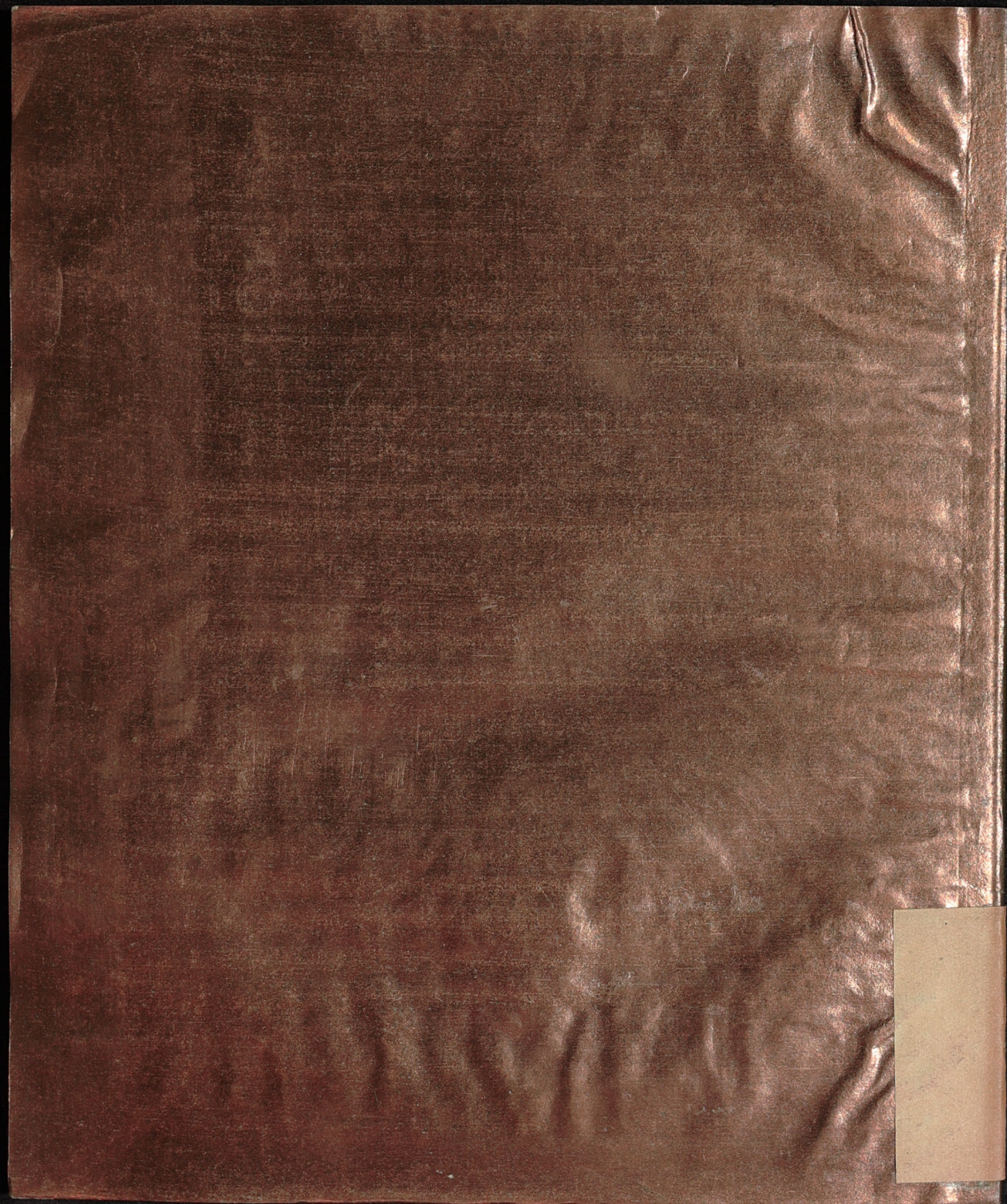
P. P.

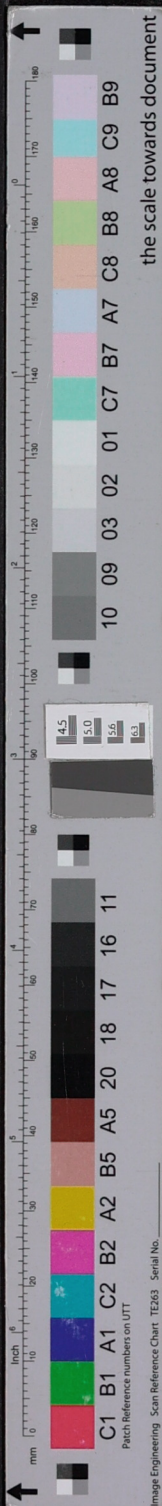
BUETZOUH, SUB SIGILLO ACADEMICO
IPSO FESTO CHRISTI NATALITIO
CICIDCCCLXXX.

...Christus ...
...participat ...
...pocuss ...
...perfoluer ...
...infidit ...
...le quodam ...
...Christum ...
...consecratione ...
...sacramentum ...

LBMV Schwerin 33
000 749 893

tineatur, quod *tum* promissa & praecepta perdit, *tum* rationem veram, qua iustificamur, seu Christum, id est fiduciam in DEO per Christum medienriam tantam, quanta ex tali fiducia nasci *id*, vt *hoc nouum foedus* confirmaretur & san-
ctus ad illam *fiduciam obedientiam* perducere-
ficationem obtineremus, *inprimis* etiam mors
in tot tantisque afflictionibus coniuncta, *neces-*
ariam magnamque efficaciam habuit. Nam 1)
la *doctrinam* suam de *nouo foedere* tanquam *te-*
stificauit; & hoc iam mouere nos potest debet-
habendam. 2) mortuus est, vt *deinceps resur-*
d quantum valeat haec eius resurrectio ad fidem
& quanta incitamenta ad virtutem Christique
beat, vide num. 20. 3) Christus morte illa &
ratis multo magis iam *nostri misereri potest*;
ad excitationem fiduciae nostrae in eo collocan-
tore erga nos, quem *in morte Christi tum hic*,
demonstrauit, *trahimur ad Christum*, & DEO
eum excitato *reconciliamur.* 4) *tum exem-*
d nobis *in suscipiendis afflictionibus* praeciu-
mus, quem eius *calamitates* habuerunt, *tum*
isti, quam *tantas misérias expertus* didicit, &
ire vult, vehementer nos *mouent*, ne deterre-
u nos *patiamur*, si *similes afflictiones* nobis sub-
quod Christus *talem mortem subiit ad tanta bo-*
, adeo gratum DEO fuit, vt ei *summam pote-*
ia tanquam misericors Sacerdos nobis *subueniat*,
fidem perducamur, a *poenis peccatorum libere-*
eternam consequamur. En, quae sit *efficacia*
iusque cum nostra salute connexio ex mente So-

apparet, nihil effici, neque satisfieri Socinianis
rina ecclesiae nostrae *de mortis Christi efficacia*,
si,